

نام بخش:

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

شماره تماس:

آموزش در بیماران با جراحی پیوند قلب

سایت: www.rhc.ac.ir

ساختمان و کارکرد قلب:

قلب ماهیچه ای است که خون را در سرتاسر بدن پمپ می کند، در بیماران نارسای قلبی این عضو قادر به انجام پمپاژ خون بدرستی نبوده و در نتیجه سایز قلب به دلیل پرکاری افزایش یافته و کارکرد آن مختل می گردد. بیماریهای مانند نقص های مادرزادی قلب، بیماریهای دریچه ای قلبی، اختلالات ریتم قلبی، برخی از بیماری های ویروسی و برخی از داروها و تغییرات رژیم غذایی می توانند حجم کار قلب را کاهش داده و عملکرد آن را مختل می کنند. هنگامی که داروها و سایر گزینه های درمانی برای اصلاح کاهش عملکرد قلب موثر نباشند، پزشک معالج شما به عنوان آخرین گزینه، پیوند قلب را به شما پیشنهاد می دهد. بیماران مبتلا به بیماری کلیوی، بدخیمیهای مزمن و عفونتهای شدید کاندیدهای مناسبی برای پیوند قلبی نمی باشند. قبل از اقدام به عمل جراحی پیوند تشخیص نهایی برای بیمار کاندید پیوند بوسیله اکو، تصویر برداری کامل قلب، نوار قلب و آزمایشات خون صورت می گیرد.

اقدامات قبل از انجام عمل جراحی

اکو کامل قلبی، انژیوگرافی قلبی، آزمایشات کامل پیوند، مشاوره های گروههای دیگر پزشکان شامل متخصص خون، مغز و اعصاب، عفونی، پزشک قانونی، روان پزشکی و مددکاری برای بیمار انجام می گردد. ویزیت دندانپزشکی قبل از پیوند قلبی الزامی است.

عمل جراحی پیوند قلب:

این عمل جراحی یک عمل جراحی قلب باز است، که در آن قلب اهدا کننده سالم عضو (که قبل از مرگ خود فرد یا اعضا خانواده رضایت اهدای عضو را داده باشند) جایگزین قلب شما خواهد شد. این عمل جراحی چندین ساعت طول می کشد، در صورتیکه شما سابقه جراحی قلبی داشته باشید، پیچیدگی عمل بیشتر شده و عمل جراحی طولانی تر می شود.

اقدامات بعد از عمل پیوند: بیمار بعد از عمل جراحی پیوند به بخش مراقبتهای ویژه منتقل می گردد و بعد از پایداری وضعیت بیمار از بخش ویژه با رعایت شرایط ایزوله به بخش عادی جراحی منتقل می گردد. تازمان ترخیص برای ادامه درمان با توجه به صلاحدید پزشک معالج به صورت ایزوله بستری بوده و اقدامات تکمیلی بهبود و آموزشهای لازم برای او انجام میگردد.

بهداشت و استحمام: معمولاً در صورت نداشتن مشکل و اجازه پزشک ۵ روز بعد از پیوند بیمار با نظارت پرستار می تواند دوش بگیرد. بعد از ترخیص می توانید روزانه در حد ۵ تا ۱۰ دقیقه یک استحمام کوتاه با اب ولرم داشته باشید. شرایط دمایی اطاق بعد از استحمام برای پیشگیری از بیماری های مانند سرماخوردگی و.... مهم می باشد.

تغذیه: داروهای ضد رد پیوند مانند پردنیزولون سبب افزایش قندخون می شوند. برای پیشگیری از ابتلا به دیابت، به جای استفاده از قندهای ساده مانند قند، شکر و شیرینی ها، کربوهیدراتهای پیچیده مانند پاستا، نان، غلات غیرشیرین باید در برنامه غذایی بگنجانید. رژیم غذایی پروتئین داشته باشید (در صورت مبتلا بودن به بیماری مزمن کلیه باید در دریافت پروتئین محتاط باشید). گوشت مرغ، بوقلمون توصیه می گردد. اما مصرف گوشت نیمه پخته توصیه نمی شود. تخم مرغ، حبوبات در رژیم غذایی بوده ولی لازم است یک رژیم کم چرب برای داشتن وزن سالم و پیشگیری از بیماریهای قلبی عروقی دریافت کنید. از مصرف انواع کیک ها و شیرینی های آماده، چیپس های سیب زمینی و ذرت، غذاهایی که در روغن زیاد سرخ می شوند مانند دونات و مرغ سوخاری، پیتزاهای آماده فریز شده، خامه و قهوه های آماده بدون شیر که حاوی روغن هیدروژنه و چربی ترانس هستند، اجتناب کنید.

بهداشت مواد غذایی:

- ✓ بدلیل مصرف داروهای تضعیف کننده سیستم ایمنی، خطر ابتلا به بیماریها بدنبال مصرف مواد غذایی آلوده در دریافت کنندگان پیوند بیشتر است. برای کاهش خطر به توصیه های زیر توجه کنید:
- ✓ همیشه گوشت، مرغ، و تخم مرغ کاملاً پخته مصرف کنید.

- ✓ از خریدن تخم مرغهای شکسته و ترکدار خودداری کنید. فقط تخم مرغهایی که پاستوریزه هستند و در یخچال نگهداری می شوند بخرید.
- ✓ از مصرف سس هایی که با تخم مرغ خام تهیه می شوند مانند سس مایونز اجتناب کنید.
- ✓ از مصرف عسل غیر پاستوریزه خودداری کنید.
- ✓ میوه ها و سبزیجات را به خوبی و با مواد ضدعفونی زیر جریان آب بشویید.
- ✓ برای پیشگیری از رشد باکتریها، غذاها را در دمای کمتر از ۵ درجه سانتی گراد نگهداری کنید.
- ✓ تنهامحصولات لبنی پاستوریزه مصرف کنید. مصرف لبنیات سنتی ممنوع است.

فعالیت جسمانی:

با دستور پزشک معالج به افزایش سطح فعالیت توصیه های ذیل را بخاطر داشته باشید:

۴-۶ هفته پس از عمل جراحی از کشیدن، هل دادن، و بلند کردن اجسام سنگین اجتناب کنید.

طی روز زمانهای کوتاهی را به برخاستن از جای خود، انجام حرکات کششی و راه رفتن اختصاص دهید.

زمانیکه هوا خیلی گرم یا خیلی سرد است در داخل منزل راه بروید.

از ورزشهایی که خطر برخورد ضربه با محل عمل جراحی را دارند مانند بوکس، فوتبال و هاکی اجتناب کنید.

در صورت بروز درد یا فشار در قفسه سینه و تنگی نفس غیرمعمول، ضربان قلب نامنظم یا سریع به صورت ممتد زمان انجام ورزش یا بعد از آن سریعاً فعالیت را متوقف کنید و با پزشک تماس گرفته شود.

در هنگام بیماری و بروز تب از انجام ورزش اجتناب کنید.

زیاده روی در انجام ورزش و بی تحرکی هر دو مضر هستند. تعادل را در میزان فعالیت رعایت کنید.

میزان فعالیت را بتدریج افزایش دهید. بصورت ایده آل باید روزانه ۲۰-۳۰ دقیقه ورزش کنید.

همواره به یاد داشته باشید که هدف اساس از انجام ورزش، دستیابی به احساس خوب بودن و لذت بردن از زندگی است.

برگشت به محیط کار یا مدرسه:

این مسئله بسته به شدت نارسایی قلبی قبل از پیوند و زمان بهبودی و نداشتن علائم و عوارض بعد از پیوند بستگی دارد. اغلب سه الی شش ماه بعد از پیوند با اجازه پزشک معالج زمان مناسبی جهت شروع می باشد.

واکسیناسیون: تزریق واکسن ها بعد از انجام پیوند طبق نظر پزشک ۳ تا ۶ ماه بعد از ترخیص امکان پذیر می باشد اما در مورد واکسنهای زنده ویروسی مانند MMR ممنوع می باشد.

محل اقامت: بعد از ترخیص بهتر است در سه ماه اول بعد از ترخیص در نزدیکی محل بیمارستان اقامت داشته باشید تا در صورت نیاز به ویزیت در اسرع وقت انجام دهید.

ملاقات: در ۶ ماه اول بعد از پیوند می توانید با افراد درجه یک خانواده با رعایت اصول بهداشتی ارتباط داشته باشید. از مهمانی ها و حضور در اماکن شلوغ خودداری کنید.

ویزیت دندانپزشکی: هر شش ماه یکبار انجام شود و روزی دوبار حتما مسواک زده شود.

درمان دارویی:

- ✓ از مصرف داروهای گیاهی بدون مشورت با تیم پیوند خودداری کنید.
- ✓ هرروز در زمان مشخص تعیین شده داروها را مصرف کنید. در صورتیکه یک نوبت مصرف دارو را فراموش کردید، نوبت بعدی را دو برابر نکنید. با تیم پیوند تماس بگیرید و در مورد میزان مصرف دارو سوال کنید.
- ✓ هرگز بدون مشورت با تیم پیوند داروها را قطع نکنید.
- ✓ پیش از اتمام کامل داروها برای تهیه آنها اقدام کنید. در صورتیکه قصد مسافرت دارید، میزان کافی از داروها به همراه داشته باشید.

علائم غیر معمول

در صورتی که بعد از عمل پیوند و ترخیص دچار علائم افت فشار خون تاری دید پایدار، سرگیجه شدید هنگام بلند شدن و ایستادن، افزایش غیر عادی ضربان قلب، تب بالای ۳۸ درجه، کاهش یا افزایش غیرقابل انتظار وزن، درد قفسه سینه، دل درد اسهال و استفراغ و مشکل در ادرار و مدفوع باید با پزشک متخصص تماس گرفته و در صورت لزوم در بیمارستان حضور یابد.

مراجعات بعد از پیوند به بیمارستان

وضعیت سلامت شما و حفظ کارکرد مناسب قلب پیوند شده به پیگیریهای منظم بعدی و همچنین به ویژگیهای به موقع، استفاده منظم از داروها و رعایت نکات ذکر شده در بالا دارد. قبل از ترخیص طبق دستور پزشک معالج یک هفته بعد وقت برای ویزیت درمانگاهی داده می شود و مراجعات بعدی طبق دستور پزشک به همراه بیمار داده می شود.

جدول اطلاعات کلی مربوط به داروها:

داروها	اشکال دارویی/دوز	دوز و نحوه مصرف	مکانیسم اثر	عوارض دارویی و توجهات
تاکرولیموس (پروگراف) مهارکننده سیستم ایمنی	قرص	نیم تا یک میلی گرم به صورت خوراکی	پیشگیری از رد پیوند با مکانیسم مهار سیستم دفاعی عمل میکند.	سردرد، بی خوابی، بی حسی، افزایش فشارخون، افزایش پتاسیم خون، کاهش منیزیم خون، تهوع، اسهال، ریزش مو، گریپ فروت و ایتراکونازول سطح دارو را افزایش میدهد
سیرولیموس (رایامیون) مهارکننده سیستم ایمنی	قرص	نیم تا دو میلی گرم به صورت خوراکی	پیشگیری از رد پیوند با مکانیسم مهار سیستم دفاعی عمل میکند.	عوارض گوارشی، اسهال، تهوع، افزایش کلسترول، افزایش تری گلیسرید به هیچ عنوان قرص تقسیم نشود باید کامل خورده شود
آزاتیوپرین (ایموران) مهارکننده سیستم ایمنی	قرص	۵۰ میلی گرم به صورت خوراکی	پیشگیری از رد پیوند با مکانیسم مهار سیستم دفاعی عمل میکند.	کاهش گلبول سفید و پلاکت خون، تهوع، استفراغ، التهاب کبد، ضایعات پوستی
مایکوفنلات (سل سپت) مهارکننده سیستم ایمنی	قرص	۵۰۰، ۲۵۰-۱۰۰۰ میلی گرم به صورت خوراکی	پیشگیری از رد پیوند با مکانیسم مهار سیستم دفاعی عمل میکند.	کاهش گلبول سفید و پلاکت خون، تهوع، اسهال، استفراغ،

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

التهاب کبد، ضایعات پوستی، افزایش خطر عفونت و خون ریزی	میکند.			
تهوع استفراغ سردرد گیجی تشنج	ضد ویروس های فرصت طلب مانند سایتومگالو ویروس و اپشتین بار	۴۵۰-۵۰۰ به صورت خوراکی و تزریقی	خوراکی تزریقی	والگان سیکلوویر (ولسایت) ضد عفونت، ضد ویروس
عوارض پوستی و کبدی، تهوع استفراغ اسهال، زخم دهانی، کاهش گلبول سفید و پلاکت در خون	مهم ترین دارو در پیش گیری عفونت های پونوموسیسی و توکسوپلازما	۸۰/۴۰۰ میلی گرم ۵۰۰ به صورت خوراکی و تزریقی	خوراکی تزریقی	کو تریموکسازول ضد عفونت ضد باکتری
تهوع استفراغ اسهال،	پیشگیری از عفونت های فرصت طلب مثل عفونت های قارچی و برفک	خوراکی	قطره	نیستاتین ضد قارچ
افزایش ضربان قلب سختی تنفس کاهش فشار خون تب و لرز درد شکم تورم دست و پا	داروی مفید و بسیار مهم در پیش گیری و درمان رد پیوند	تزریقی	ویال	آنتی تیمولیت گلوبولین (ATG) مهار کننده سیستم ایمنی
افزایش اشتها افزایش وزن تحریک زخم معده عرق ریزش شبانه تحریک پذیری پوکی استخوان	پیش گیری از رد پیوند	قرص ۵-۵۰ میلی گرم ویال ۵۰۰ میلی گرم	قرص ویال آمپول	پردنیزولون کورتیکواستروئیدها
درد شکم سرگیجه افزایش سطح خونی تاکرولیموس	در درمان کاندیدیاز و عفونت های قارچی	۱۰۰ میلی گرم	کپسول	ایتراکونازول ضد قارچ

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

ایمونوگلوبولین انسانی (IVIG)	ویال	۵ گرم-۲,۵ گرم	جهت جلوگیری و درمان سایتومگالوویروس و اپشتین بار در بیمارانی که داروهای رد پیوند دریافت می کنند از طریق وریدی تجویز می شود	گرگرفتگی تعریق کرامپ عضلانی درد پشت لوز
آسپرین ضدلخته	قرص	۸۰-۱۰۰ میلی گرم	ضدالتهاب ضد درد کاهش فعالیت پلاکت ها	پیروی از دوز درست و دقیق عدم افزایش دوز دارو بدون دستور پزشک جلوگیری از ایجاد آسیب به دلیل احتمال بروز خون ریزی
ریواروکسابان ضد تشکیل لخته	قرص	۲,۵-۱۰-۱۵-۲۰ میلی گرم	ضدالتهاب ضد درد کاهش فعالیت پلاکت ها	پیروی از دوز درست و دقیق عدم افزایش دوز دارو بدون دستور پزشک جلوگیری از ایجاد آسیب به دلیل احتمال بروز خون ریزی
آتورواستاتین کنترل کننده چربی خون	قرص	۱۰-۲۰-۴۰ میلی گرم	کاهش دهنده چربی خون LDL	کنترل آزمایشات کبدی از ۶ تا ۱۲ هفته پس از مصرف رعایت رژیم غذایی کم چرب و داشتن برنامه فعالیت ورزشی منظم و متعادل
کابتوپریل مهارکننده گیرنده	قرص	۲۵-۵۰ میلی گرم	کاهش فشار خون افزایش قدرت عضله	سرگیجه سرفه خشک راش پوستی

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

مرکز آموزشی، تحقیقاتی درمانی قلب و عروق شهید رجایی

با دوز پایین آغاز شود و به تدریج اضافه شود. کنترل سطح پتاسیم خون در صورت صلاح دید پزشک	قلب			آنژیوتانسین ۲
سرگیجه در شروع مصرف راش پوستی کم آبی بدن، کاهش وزن تیره شدن رنگ ادرار کنترل وزن روزانه	دفع مایعات بهبود ورم و ادم کاهش تنگی نفس	۴۰ میلی گرم	قرص آمپول	فروزماید مدر
اسهال استفراغ شدید کنترل سطح پتاسیم خون در صورت صلاح دید پزشک معالج	دفع مایعات بهبود علائم نارسایی قلبی	۲۵ میلی گرم	قرص	اسپیرونولاکتون (آلداکتون) آنتاگونیست آلدسترون

با آرزوی سلامتی برای شما عزیزان